

REISVERSLAG

juni 2011

NAAR GHANA

Op 6 juni zijn wij weer teruggekomen uit GHANA. Wij geven daar ondersteuning aan o.a. de CODTECH school voor technisch beroepsonderwijs en proberen de leefomstandigheden van de studenten en de omgeving te verbeteren. Precies de doelgroep die we ons voorstelde toen we de stichting eind 2008 hebben opgericht. Samen met het bestuur sponsors, familie en betrokken mensen hebben wij in 2 jaar tijd al veel kunnen bereiken. Op onze website is daar alles over te lezen.

Hieraan een vervolg geven was het doel van deze reis. Hieronder geven wij een verslag van onze belevenissen tot nu toe in dit mooie land, met zijn boeiende mensen, mooie natuur en heel veel cultuur.

DE VOORBEREIDING EN HEENREIS

Voor de 5^e keer naar Ghana, dan krijg je een beetje

routine in het pakken van koffers met veel lesmateriaal en apparatuur. We hadden nu een hele serie nieuwe Engelstalige leerboeken bij ons voor de elektrotechniek- en autotechniek afdelingen. Voorschriften, praktische oefeningen, theorie boeken etc. zijn slecht verkrijgbaar in Ghana. Ze zijn nu weer up-to-date hiermee. Verder moesten er een dataprojector, een videoconference set, computeronderdelen en veel presentjes mee. Maar we konden het aantal koffers beperkt houden tot 3.

F O U N D A T I O N
BRIDGE TO SKILLS

CODTECH

Tot eind vorig jaar was de naam van de school KWATECH. Het bestuur vond echter dat de naam CODTECH beter aansluit op de functie van de school.

Ook (en vooral) in Afrikaanse landen is de bureaucratie groot. Regels worden veranderd en uitgebreid. Zo was onze visum maar net op tijd binnen, extra formulieren, telefoontjes en kopieën bleken nu noodzakelijk, waar dat tot vorig jaar allemaal heel soepel ging. Het is raadzaam ruim een week tevoren de aanvraag te doen. En bezoek je het land voor het eerst dan kan dat niet meer via een visumdienst maar moet je persoonlijk naar de ambassade je gezicht laten zien...

DOELSTELLING, FOCUS EN PRIORITEITEN

of hoe je het ook maar noemen wil..

Doelstelling vooraf.

Het is wel prettig als je tevoren goed weet wat je wil gaan doen. Een agenda maken is vrijwel onmogelijk, er heerst hier soms georganiseerde chaos. Maar daarom moesten we voor ons zelf wel de hoofdlijn vaststellen: Het lopende project met leermiddelen afronden en nieuwe projecten op het gebied van leefbaarheid opstarten. Onze gedachte hierachter is dat indien de leefomstandigheden verbeteren, de motivatie van de studenten toeneemt en hierdoor ook de studieresultaten verbeteren. Wij hadden zelf bedacht dat dit de kookgelegenheid in de keuken, de watervoorziening de campus en de slaapgelegenheid moesten zijn.

Zo is er geen stromend water (alles wordt met emmers verplaatst) wordt er gekookt op hout en ontbreken goede bedden met matrassen.

Deze onderdelen hadden we al eerder met de school besproken en leek voor ons een logisch vervolg op de ontwikkeling van de school.

Maar de school en het bestuur moeten zelf aangeven of zij dat wel willen, waar *hun* prioriteit ligt en zich hierop volledig willen focussen. Hoe zeer onze support zijn uitwerking heeft zou in diverse gesprekken al snel duidelijk worden!

Vervolg reisverslag Ghana

De avond tevoren hadden we via Internet ingecheckt en hierdoor verliep de hele procedure lekker snel. De koffers hadden we op gewicht gebracht (naar Ghana mag ieder 2 koffers van 23 KG meenemen) Precies op tijd, 15.15 uur, vertrok het vliegtuig. De vlucht van 6,5 uur was redelijk rustig, wel enige wegopbrekingen met hobbels maar tegen die trillingen was de koffiebeker nog bestand. We kwamen mooi op tijd aan, 19.30 uur lokale tijd (-2 uur Nederland)

Ons contactpersoon, steun en toeverlaat en chauffeur Mr. Amo Frimpong (Godfrey) had enige vertraging en we keken reikhalzend naar hem uit. Om de hectische taxichauffeurs, kruiers en andere ongewenste personen van je af te houden is daar geen pretje. Maar hij melde zich na een kwartier en we konden vertrekken. Bij het vooraf geboekte Hotel Evita bleek geen boeking bekend te zijn. Er was wel ruimte dus geen probleem zei de receptionist. Maar op de gekozen kamer bleek al iemand te slapen. We kregen een veel grotere kamer met een jaren 60 bed, wat voor ons niet echt nodig was maar ja, het was een bed en je kon er in slapen. Voor de volgende ochtend hadden we om 8.00 uur met Godfrey afgesproken. Fris en wel stonden we klaar, op naar het voor ons bekende NODA Hotel in KNUST, vlakbij de school en dicht bij de grote stad KUMASI.

Voor ons lag een stoffige, hobbelige route van 250 km. Maar Godfrey is een ervaren chauffeur en kent de rijstijl van de Ghanezen als geen ander. We hadden er wel vertrouwen in...al duurde de rit wel bijna 6 uur. Een ander gemiddelde dan in Nederland dus.

In het Hotel kwamen we veel “oude” bekenden tegen, bij de receptie, in de bediening, bar en Ernest de accountant.

Later werden we begroet door de eigenaar van het Hotel, Mr. Achampong. Hij support ons door lagere prijzen te berekenen voor de kamer en gratis vervoer naar de school aan te bieden. Het Hotel zag er nog prima uit en het voelde een beetje als thuiskomen... voor mij was dit het 4^e verblijf.

Vervolg reisverslag Ghana

Zondagavond kwamen de Principal van de school en de zoon van Godfrey (Kojo) langs in het Hotel om ons te begroeten. Kojo moest maandag weer naar zijn school (hij is computerleraar) in Agogo, een opleiding voor doktersassistenten. Omdat hij ook veel voor ons project heeft gedaan (de computerklas ingericht en diverse reparaties verricht) had ik een projector voor zijn school meegenomen. Met hem afgesproken een bezoek aan zijn school te brengen in Agogo, afhankelijk van beschikbare tijd.

Diner in het NODA Hotel gebruikt, en de kwaliteit was verrassend goed (weer beter dan vorig jaar) Ook in de keuken hebben ze merkbaar meer ervaring opgedaan en zijn in hun rol gegroeid. Leuk om dit op vele fronten te zien, ook later tijdens onze bezoeken.

Met de Principal afgesproken voor maandagochtend 9.00 uur. We zouden dan in detail onze ideeën aan de staf van de school voorleggen.

Moe maar tevreden gingen we vroeg slapen. Je moet toch altijd weer wennen aan de hoge

temperaturen (gemiddeld 32 graden) en alles

1^E "WERKDAG" - 30 mei 2011

altijd in het Engels vertalen.

Om 7 uur op, ontbijt (lopend buffet, dus ging erg snel) en om 9.00 uur taxi naar school genomen. Ernest van het Hotel had zaterdag een ongeluk gehad op de weg en zijn arm beschadigd, diepe snee etc. Hij moest naar ziekenhuis voor controle en kon mij dus niet rijden. De Principal, Francis en Sheikh zaten klaar voor de meeting. Sheikh is assistent Principal en leraar elektrotechniek. Eerst aan hem de Electro boeken overhandigd en aan

Francis het algemene praktijkboek Autotechniek.

De Principal stempelde de boeken helemaal vol met de naam van de school, zo bang was hij voor verduistering... Na uitleg over de vervolg plannen de schoolleiding gevraagd

Dat hadden zij al gepland voor 12.00 uur en om 15.00 uur konden we de resultaten hiervan al verder bespreken. Na het 1^e gesprek kreeg ik een rondleiding over het terrein en kon met eigen ogen hun progressie zien en ervaren. Het was echt verbazend wat ze allemaal hadden gedaan! Een nieuw administratiegebouw was bijna klaar, ze waren gestart met huisvesting voor enkele leraren op het terrein en de vorig jaar in aanbouw zijnde slaapgelegenheid voor studenten was nu in gebruik genomen. Ze kunnen hierdoor groeien van 400 naar 500 studenten volgend jaar!

Om 15.00 uur hadden we onze vervolg meeting op school na hun stafvergadering. De staf bleek onze voorstellen volledig te ondersteunen en zo kunnen we een start maken met de plannen uit te werken.

De prioriteiten zijn nu als volgt bepaald:

- 1- Watervoorziening 1^e fase, door de huidige handpomp elektrisch uit te voeren, watertank van 800 galon (3500 liter) te plaatsen en de verbindingsbuizen tussen pomp, tank en keuken aan te leggen. Ook komen bij de tank nog 3 tapplaatsen om emmers te vullen.
- 2- Watervoorziening 2^e fase, met een 2^e boorgat en pomp en verbindingsbuizen naar de overige sanitaire voorzieningen aan te leggen. Zo kunnen straks de toiletten, douches en wasbakken volledig van stromend water worden voorzien. Voor hun begrip een ongekende luxe en gemak.

We hadden (en hebben nog steeds) het motto geen geld te sturen naar Ontwikkelingslanden maar kennis en middelen. Met de komende projecten werd dit een lastig dilemma. Want je wil ook de lokale economie stimuleren. Voor dergelijke specifieke voorzieningen ben je echter geheel aangewezen op de lokale markt, immers gelden eigen Ghanese voorschriften en moet ook service verleend kunnen worden. Dus zijn we verplicht om alles in Ghana te kopen, echter zonder het nodige geld direct naar de school te sturen. Anders creëren we belangenverstrengeling en is financiële controle erg lastig.

DE KEUKEN

Als 3^e prioriteit is gekozen voor het uitbreiden van de keuken met gasgestookte branders als aanvulling op de huidige hout gestookte modellen. Het koken met verschillende branders voor verschillende menu's is weer een studie apart en daarover straks meer.

Voorafgaand aan de plaatsing van gasgestookte branders zal de keuken 2 x zo groot worden gemaakt en er een verbinding komen tussen de keuken en de dichtbij gelegen eetzaal. Logistiek gezien is dat al een hele verbetering en kunnen de studenten het eten zelf gaan halen.

Inmiddels heeft de school bijna 500 leerlingen en die moeten 3 x per dag eten!

Bij het vorig jaar zien van de hout gestookte keuken met veel rook, hitte en moeite van het hout halen dachten wij direct: Dit moeten we verbeteren! Voor zoveel mensen koken in die omstandigheden, dat kan zo niet! Maar hoe dan wel? Om daar achter te komen hadden wij een afspraak gemaakt met Victoria Sackey van de Anglican Senior Highschool. Een zeer ervaren manager met zeker 20 personeelsleden, voor keuken, voorraad, broodbakkerij en bediening. De school heeft 2900 studenten, wordt goed door de overheid ondersteund en is een voorbeeldschool voor nieuwe projecten.

We kregen een rondleiding in haar domein en inzicht in hoe deze school de kookgelegenheid had opgebouwd.

Het meest opvallend was dat er nog steeds met hout werd gestookt, maar wel naast de gasgestookte toestellen!

Dit komt omdat voor menu's waarin veel geroerd moet worden, het met hout veel sneller gaat te zijn en ook goedkoper dan gas. Voor soep, kip, ...blijkt gas wel meer geschikt. Vandaar dat het naast elkaar in gebruik blijft. Wij kunnen deze methoden overnemen maar zorgen dan wel voor een betere afzuiging van de rook en warmte in die ruimte. Aan de veiligheid moet bijzondere aandacht worden besteed. Het te gebruiken gas is nl. LPG dat zeer explosief is. De tanks moeten buiten de keuken zijn geplaatst met een aparte beschermmuur. Deze muur moet ook spelende kinderen op afstand houden.

WATERVOORZIENING

Ook in GHANA zijn wetten en veel regels

Ik had geen idee of en hoeveel wetten en regels er in Ghana zijn voor waterputten met drinkbaar water.

Nu worden niet alle regels in Ghana strikt nageleefd, maar de waterwetten wel en dus is het slaan van een waterput een langdurige en kostbare kwestie. In ieder geval wanneer het drinkbaar water betreft.

En als je een project daarmee wil opzetten is het nuttig je vooraf uitgebreid te laten informeren. Dat hebben we gedaan door een bezoek te brengen aan de officiële Ghanese watermaatschappij AVRL.

Er zijn 2 soorten waterputten te onderscheiden, de open en de gesloten modellen, beiden kunnen zowel handbediend als elektrisch zijn uitgevoerd.

De open put is een mangat van ca 80 cm diameter. Of men haalt het water met een emmer naar boven of met een elektrische pomp. Deze pomp ligt dan onderaan de put. De diepte kan variëren van slechts 10 meter maar kan ook 30 meter bedragen.

Voor deze open put is een maandelijkse controle van de waterkwaliteit noodzakelijk. Dit water moet gecontroleerd worden door de AVRL middels een monster in het laboratorium. Niet voldoen aan de norm voor drinkbaar water betekend sluiting van de put!

Verontreiniging kunnen insecten, bacteriën of vervuilde materialen betreffen en moeten dan eerst verwijderd worden. Ook voegt men chemicaliën toe voor extra reiniging van de put.

Het kantoor van de AVRL in Kumasi

Vervolg

WATERVOORZIENING

De 2^e mogelijkheid is een geboorde put in gesloten vorm waar wij het project mee willen voorzien. Dit is in steden en bij bedrijven de meest voorkomende vorm, wel duurder maar met minder onderhoud. De geboorde put bestaat uit een gat van ca. 15 cm diameter met daarin eerst een beschermmantel en dan de cilindervormige pomp. Pompvermogens van 1,5 kW zijn vaak al voldoende voor toepassing op een school van 500 leerlingen.

Het boren kan door een particulier bedrijf worden uitgevoerd met controle achteraf maar vaak hebben deze bedrijven niet de juiste apparatuur voor grotere diepten. Meestal wordt het daarom door de AVRL zelf uitgevoerd. Zij hebben meetapparatuur voor het opsporen van water en kunnen wel tot grote diepten boren (30-40 meter). Na het boren wordt eerst de kwaliteit van het water gecontroleerd in het laboratorium. Indien dit akkoord is wordt een certificaat van goedkeuring verleend. Dan pas wordt de binnenmantel geplaatst, de pomp gemonteerd, de elektriciteit aangesloten en de kop van de put goed afgesloten. Hiermee wordt vervuiling voorkomen. Controle voor certificering is dan alleen nodig indien de kop van de put verwijderd is geweest, bvb voor reparatie of onderhoud aan de motor. Ook wordt dan weer

de hoeveel chemicaliën bepaald die regelmatig

moeten worden toegevoegd.

Pompmotoren

Vervolg reisverslag Ghana

In overleg met onze contactpersonen daar besloten wij om AMO AUTO, bij name van Godfrey Amo Frimpong, als onze vertegenwoordiger van Bridge To Skills in Ghana aan te stellen. Hij zit al in de board van 3 andere Ngo's en heeft met deze betalingsmethode al veel ervaring. Samen hebben we een sub-rekening geopend bij de Standard Bank in Kumasi.

2^e werkdag- 31 mei 2011

We stonden deze week altijd om 7.00 uur op. We wisten nooit hoe lang de wachttijd voor het ontbijt was en we werden meestal om 9.00 uur opgehaald. We hebben de hele dag besteed aan de voorbereiding van de waterprojecten. We zijn met het hoofd sanitair opleiding van de school, Mr. Davis Opoku, langs diverse leveranciers in Kumasi gegaan om prijzen van pomp, tank en leidingen op te vragen. Zo konden we een budget voor de school maken waaraan ze zich moeten houden bij de uitvoering en bestellingen. Godfrey controleert dat eerst voordat de school de materialen kan kopen. De rekening gaat ook naar Godfrey en hij houdt zo goed zicht op de werkzaamheden en het budget.

Later op de dag hebben Francis en ik de begroting op de laptop uitgewerkt in Excel en aan de school en Godfrey verstrekt.

De watertank wordt op een sokkel van ca. 5 mtr. hoogte geplaatst.

3^e werkdag- 1 juni 2011

Voor de aparte projecten gaan we in Nederland ook aparte acties opzetten. Dus de publiciteit heel gericht op 1 project focussen met het aangeven van de doelstelling en omstandigheden. We hebben veel film- en foto materiaal gemaakt en kunnen de locaties en huidige omstandigheden duidelijk aangeven.

Overhandiging lesboeken aan de Principal, Sheikh en Francis (links) kijken toe.

Voor Francis hadden we een werkplaatsboek voor een Toyota Corolla gedownload op een USB stick. Hij kon deze op zijn laptop laden en zo een aantal lopende problemen met de elektronica oplossen. Allemaal goed gelukt!

Elke werkdag eindigde zo rond 16.00 uur, konden we ons oprispen, wat drinken bij de buitenbar en om 18.00 uur eten in het restaurant van het Hotel. We hadden dan lekker de tijd om de dag door te nemen. 's Avonds was er weinig vertier. Dan werkte ik nog verslagen uit op de laptop, of keken we naar het BBC nieuws op TV.

Op de school zelf konden we niet veel meer doen. De plannen waren uitgewerkt, de bank was geregeld, alle leermiddelen overhandigt. De staf had het nog druk met de laatste examens en we wilden ze ook niet teveel voor de voeten lopen.

4^e (werk)dag- 2 juni 2011

We besloten donderdag naar de school van Kojo, de zoon van Godfrey te gaan. De school ligt in Asanta Akyem, ongeveer 1 ½ uur rijden vanaf het Hotel. Op deze school, het Presbeterian University College, geeft Kojo les in computergebruik. Wij hadden hem een projector overhandigt (nu hebben ze er 2) omdat hij veel werk voor ons project op de CODTECH had gedaan. Ze maakten van dit bezoek gebruik door ons te bedanken, maar ook om te vragen of wij konden bemiddelen tussen gelijksoortige opleidingen in Nederland. We zullen dit inderdaad gaan doen en enkele scholen benaderen. Ze willen zowel kennis als studenten uitwisselen. Zo gaat het daar nu eenmaal, er is zo veel nodig, het is moeilijk dergelijke verzoeken te weigeren. Het leuke van de trip naar de school was ook dat Kojo daar woonde en wij zijn vrouw, kind en schoonmoeder konden ontmoeten. Het is altijd bijzonder om in het leven van de Ghanezen te kijken dus dat deden we graag. Hieronder enkele momenten van deze ontmoetingen met vrouw en kind van Kojo.

Vervolg reisverslag Ghana

5e (werk)dag- 3 juni 2011

We brachten nog een laatste bezoek aan de school en de workshop van Godfrey. We kwamen tot de ontdekking dat het hele waterproject ook een hele mooie praktijkopdracht voor de leerlingen zal betekenen. Dan slaan we dus 2 vliegen in 1 klap! Terug in het Hotel een beetje gelezen en op de laptop werken. Een echte relax dag en dat hadden we na deze week ook wel nodig.

6e dag- 4 juni 2011

Francis in origineel Noord Ghanese klederdracht

Laatste dag- 5 juni 2011

Godfrey zou ons vroeg komen halen, dan hadden we lekker de tijd onderweg. Het was best een flinke rit, we zaten zo 6 uur in de auto te hotsen en klotsen, warm en stoffig. Godfrey had altijd zijn basket met koffie en koekjes bij zich en hiermee konden we ons onderweg goed behelpen.

We kwamen al om 15.00 uur op het vliegveld aan. We konden meteen inchecken en de koffers kwijt. Daarna volgde een lunch en het lange wachten. Officieel konden we pas om 20.30 uur boarden. We vlogen keurig op tijd richting Amsterdam en kwamen zelfs te vroeg aan.

Onze goede vriend Henny stond ons alweer blijmoedig op te wachten, en dat om 6.30 uur!

En Ton mocht de Principal bezighouden...

Tot ziens mooi Afrika, tot ziens mooie, inspirerende mensen. Jullie leergierigheid en doorzettingsvermogen blijven mij boeien. Soms vraag je je af, wie helpt wie? Zo veel motivatie en de vooruitzichten zijn niet altijd rooskleurig. Het leert mij veel over de manier van leven en in ieder geval makkelijker over futiliteiten heen te stappen en meer te denken: waar maken wij ons in Nederland toch druk om. Maar ja, je woont hier nu eenmaal en al heel snel ga je toch weer mee in de haast en verworvenheden. Dit maakt dat ik vaak tussen de reizen door naar deze mensen kan verlangen. Zo lang ik kan zal ik ze blijven steunen, ze verdienen het volledig. En voor hun hoeft dat niet eens altijd in geld te zijn. Alleen al het gegeven dat iemand uit een ver land hun belangrijk genoeg vindt om te helpen geeft hun een enorme stimulans: zie je wel, als je je best doet krijgen we het voor elkaar. Een beter leven en hoop voor de toekomst. Wie ben ik om dat tegen te spreken?